

# ספר השבוע

ספר השבוע:

## שנות נעורים והכרעה

נוער יהודי במרם שואה

— מאת גיטה אבינור —



גיטה אבינור

נערות בעיירה עומדת בפני אותן הבעיות. כל חבריה של רחל מודהים עם הפעילות הציונית. אולם בחלקם הם מסתפקים באיסוף שקלים ואירגון מסיבות, כאילו די בזאת להגדלת איפותיהם. המחברת מצליחה לתאר את גישושיה של רחל מיהדות וציונות בלתי מוגדרת לקראת הכרעה קיצונית (או לפחות קיצונית לגבי התנאים של אז). יש לציין כאן, שלאורך הספר כולו גובר המומנט האנושי. לא הרע-יונות הם עיקר, אלא בני-האדם ה-נרשאים אותם.

מקום ההתרחשות הוא תחילה העיירה הקטנה, ולאחר מכן — העיר הגדולה יותר, בה נמצאת האוניברסיטה באוניברסיטה לומדת רחל ספרות פני-לנית, המקצוע האהוב עליה, — אולם רק למשך שנה אחת. אחר כך היא עוברת לפקולטה לחקלאות, מעשה ש-פירושו הכנה לקראת החיים בארץ-ישראל. כך עושות גם חברותיה הקרובות של רחל, וידיד אחד מפסיק בלימוד המשפטים והולך ללמוד מסגרת. אכן, מה רחוקים הימים בהם התכוננו לקראת העלייה לארץ על ידי לימוד מקצועות מעשיים כגון חקלאות ומסגרות. כמעט מדהים הוא לחשוב איזו כבדת-דרך עברנו מאז ועד היום הזה. האם כל השינויים שבאו עלינו מאז ועד עתה — כולם לטובה?

ספרה של רבקה גורפיין „כוכב-ביום מעל לגן“ (הוצאת ספרית הפועלים) — מתאר שנות צמיחה והתבגרות של נערה צעירה בעיר קטנה שבפולין. התקופה המתוארת היא סוף שנות העשרים של המאה הזאת. כאשר איש עדיין אינו מנתש את הסערה העומדת להתחולל.

הרומאן, שיש בו סממנים אוטוביוגרפיים מובהקים, עוקב אחר התעוררותה של הנערה לבעיותיהם של בני הנעורים בכלל ולבעיותיה של הנעור היהודי על אדמת נכר בפרט. בסופו של דבר, מוצאת רחל, גיבורת הסיפור, את הדרך שהיא משוכנעת ב-צדקתה: זו הדרך המוליכה לארץ-ישראל. אולם הדבר עולה לה בלבטים הרבה. האמונה ביעוד הלאומי אינה יכולה להפיג את רגש החרטה ומוסר-הכליות כלפי ההורים, הנשארים ב-דדים ועזובים. באותן שנים לא ידע איש את הצפוי; זכותו של הספר ש-הוא עוקב אחר היסוסיהם וחיפושיהם של הצעירים בלי להגניב נימה של ידיעת הדברים שלאחר-מכן. בשל כך שמרו תהייתה של רחל על רעננות, למרות שהעולם מאז נשתנה כל כך.

רחל קשורה להוריה, למשפחתה, ל-סביבתה, לארץ בה נולדה ותרבותה של ארץ זו. קשה לה מאוד להינתק מכל אלה. לא תמיד היא מוצאת את החשובה לאנשים, שדעתם שונה מ-דעתה. הדרך העשיר והחביב אומר לה בגילוי-לב אירוני, שאכן הוא משוכנע בצדקת הציונות — אך מוטב שא-רים ילכו לארץ במקומו, אחרים — שאין להם קיום ואין להם ברירה. הוא כשלעצמו, נח לו מאו, וכי למה זה עליו לבחור לו בדרך הקשה?

מחר לחשוב כיום. כי כל אלה, אשר בחרו בדרך הנוחה כביכול, חת-מו בעצמם על גזר-דין לגיהנום. או-לם הספר, כאמור, אינו פותח אשנב לעתיד. הוא ממחיש את התקופה ה-מתוארת כהווה — ומצליח בזאת. זהו ספר פשוט, נעים, בלתי יומרני; ספר, שאפשר להדביק לו תואר שאינו מתאים לרוב הספרים ההולכים ומת-פרסמים: ספר סימפאטי, סימפאטי מאוד.

לא רק רחל היא המחפשת את דר-כה, אלא קבוצה שלמה של נערים ו-